

Відокремлений структурний підрозділ
«Марганецький фаховий коледж
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»

ІНСТРУКЦІЯ № 21
з охорони праці для робітника з комплексного
обслуговування й ремонту будинків

Марганець

2022

Відокремлений структурний підрозділ
«Марганецький фаховий коледж
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»

ІНСТРУКЦІЯ № 21
з охорони праці для робітника з комплексного
обслуговування й ремонту будинків

1. Загальні положення

1.1. Інструкція з охорони праці (надалі – інструкція) є нормативним актом, що містить обов'язкові для дотримання вимоги з охорони праці для робітника з комплексного обслуговування й ремонту будинків.

1.2. Інструкція розроблена відповідно до Закону України «Про охорону праці», на основі НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці», НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з охорони праці».

1.3. До роботи з комплексного обслуговування й ремонту будинків допускаються особи, які досягли 18 років, мають професійно-технічну освіту або професійну підготовку на виробництві, пройшли попередній медичний огляд, перевірку знань з питань охорони праці й правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів та після проходження ним вступного інструктажу з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки, первинного інструктажу з техніки безпеки безпосередньо на робочому місці.

Повторний інструктаж на робочому місці проводиться кожні 6 місяців.

При перерві в роботі більше 60 календарних днів, при введенні в дію нових нормативно-правових актів з охорони праці, при зміні умов праці або характеру роботи, при порушеннях працівниками закладу освіти правил техніки безпеки проводиться позаплановий інструктаж.

Інструктажі з охорони праці проводяться особами, на яких покладено ці обов'язки. Результати інструктажів заносяться до «Журналу реєстрації інструктажів з питань охорони праці». Після проходження інструктажів ставляться підписи особи, яка інструктує, та робітника.

1.5. Навчання і перевірку знань з питань охорони праці робітник проходить один раз на три роки, навчання з електробезпеки та навчання з пожежної безпеки – щорічно.

1.6. Робітник з комплексного обслуговування й ремонту будинків повинен:

- дотримуватися вимог цієї інструкції;
- виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку для працівників;
- користуватися засобами індивідуального захисту за призначенням;
- виконувати тільки ту роботу, на виконання якої його проінструктовано;
- не залишати робоче місце без дозволу відповідального за виконання робіт;
- не виконувати вказівок, які суперечать правилам охорони праці;
- не допускати в робочу зону сторонніх осіб;
- піклуватися про особисту безпеку й стан здоров'я, а також про безпеку й стан здоров'я оточуючих у процесі виконання будь-яких робіт на території закладу освіти;
- знати та виконувати вимоги нормативно-правових актів з електробезпеки, пожежної безпеки, правила користування обладнанням та інструментами;
- негайно сповіщати безпосереднього керівника про будь-яку ситуацію, яка загрожує життю і здоров'ю людей, про кожен нещасний випадок, що стався в закладі освіти, або про погіршення стану свого здоров'я;
- у випадку аварії терміново припинити роботу;
- вміти надавати першу (долікарську) допомогу потерпілим від нещасних випадків;
- вміти користуватись засобами індивідуального та колективного захисту, первинними засобами пожежогасіння;
- не допускати захаращення шляхів евакуації із будівель, доступу до засобів пожежогасіння, а також використання пожежного обладнання не за призначенням.

1.7. Робітник з комплексного обслуговування й ремонту будинків повинен знати основні небезпечні та шкідливі фактори, які можуть на нього вплинути:

- ураження електричним струмом;
- травмування колочими та ріжучими предметами;
- падіння з висоти;
- дія незахищених рухомих частин устаткування;
- робота на відкритому повітрі;
- дія підвищеної температури повітря у виробничих приміщеннях та спорудах;
- недостатня освітленість робочої зони.

1.8. Робітник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася небезпечна ситуація для його життя чи здоров'я, а також життя та здоров'я людей, які його оточують.

1.9. Робітник повинен бути забезпечений спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту відповідно до « Норм безоплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам загальних професій різних галузей промисловості».

1.10. Працівник, який порушив вимоги інструкції з охорони праці, несе відповідальність згідно з чинним законодавством України: дисциплінарну, матеріальну, адміністративну, в залежності від наслідків, спричинених порушенням.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

Перед початком роботи робітник з комплексного обслуговування й ремонту будинків повинен:

2.1. Упорядкувати одяг, вийняти з кишень гострі та зайві предмети.

2.2. Отримати завдання й інструктаж на робочому місці у заступника директора з АГР.

2.3. Для виконання робіт підвищеної небезпеки отримати наряд-допуск у відповідального за виконання робіт.

2.4. Перевірити робоче місце й проходи до нього на відповідність вимогам безпеки.

2.5. Підібрати оснащення та інструменти, що будуть необхідні при виконанні робіт, перевірити їх на відповідність вимогам безпеки.

2.6. Перевірити наявність первинних засобів пожежогашіння.

2.7. При наявності місцевого освітлення світильник розташувати так, щоб при виконанні робіт не сліпило очі.

2.8. При виконанні робіт на висоті перевірити справність і надійність приставних драбин і драбин – сходів.

2.9. Робітник не повинен приступати до роботи при будь-якій несправності технічного обладнання.

2.10. Виявлені порушення необхідно усунути власними силами, а в разі неможливості – припинити роботи та повідомити заступнику директора з АГР.

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Робітник повинен утримувати в чистоті та порядку робоче місце, не захащувати його сторонніми предметами, не допускати на робоче місце сторонніх осіб.

3.2. При виконанні сантехнічних робіт:

3.2.1. Дозволяється працювати тільки справним інструментом.

3.2.2. Під час пробивання отворів та прорізів у кам'яних та бетонних конструкціях, при заточці інструментів на заточному станку при необхідності користуватися захисними окулярами.

3.2.3. При роз'єднанні фланцевих з'єднань робітник повинен перебувати збоку від фланців.

3.2.4. Обробка труб (нарізання різьби, згинання) повинна здійснюватися в технічних приміщеннях.

3.2.5. Перед нарізанням різьби трубу необхідно надійно закріпити в лещатах.

3.2.6. Під час відрізання труби спеціальною пилкою пальці рук не можна тримати біля місця відрізу. Необхідно стерегтися порізів рук об краї відрізаних труб.

3.2.7. Монтувати стояки опалення, водопроводу та каналізації потрібно знизу вгору.

3.2.8. Підключення постійних й тимчасових трубопроводів, обладнання та апаратури до діючих мереж можливе тільки з дозволу заступника директора з АГР.

3.2.9. Відігрівання замерзлих приладів та ділянок трубопроводів дозволяється проводити тільки гарячою водою.

3.2.10. Під час прочищення внутрішньої системи каналізації необхідно користуватися тільки справним металевим тросом. Робітник, який має на руках порізи, опіки, травми, до ремонту каналізації не допускається.

3.2.11. Забороняється виконувати різання, гнуття та інші роботи з обробки труб на висоті.

3.2.12. Необхідно бути уважним під час перенесення труб та інших довгомірних вантажів.

3.2.13. При роботі з інструментом заборонено класти його на поручні, огороження. Розташування інструментів на робочому місці має унеможливити його падіння.

3.2.14. Забороняється при відкручуванні та закручуванні гайок і болтів подовжувати гайкові ключі додатковими важелями.

3.2.15. При роботах з інструментами ударної дії необхідно користуватися захисними окулярами.

3.2.16. При закритті і відкритті арматури слід діяти обережно. Використовувати лом, труби забороняється.

3.2.17. При підтяжці болтових з'єднань фланців робітник повинен розташовуватися з протилежного боку від можливого струменю води (на випадок зриву різьби). Затяжку болтів слід робити поступово, з діаметрально протилежних сторін. Підтяжки фланцевих і муфтових з'єднань при наявності тиску в системі забороняється.

3.3. При виконанні електротехнічних робіт:

3.3.1. Робітник повинен утримувати в чистоті й порядку робоче місце, не захарашувати його сторонніми предметами, не допускати на робоче місце сторонніх осіб.

3.3.2. Перед зняттям обладнання для ремонту необхідно зняти напругу в електромережі не менше ніж у двох місцях, видалити запобіжники. Приступати до зняття електрообладнання слід попередньо переконавшись у

відсутності напруги та вивісивши на рубильник або ключ управління плакат «Не вмикати – працюють люди!».

3.3.3. Розбирання та збирання електрообладнання необхідно виконувати на робочих столах, що забезпечують його стійке положення.

3.3.4. Під час роботи на висоті необхідно користуватися справними драбинами. Інструмент слід тримати в спеціальній сумці.

3.3.5. Роботи на висоті, які здійснюються з драбини або з інших засобів підмоцнування, слід виконувати при повному знятті напруги і не менше ніж двома працівниками.

3.3.6. Перед випробуванням електроустаткування після ремонту воно має бути надійно закріплене, заземлене.

3.3.7. Перед пуском тимчасово вимкненого електроустаткування необхідно його оглянути, впевнитись в готовності до прийняття напруги, попередити працівників про його вмикання.

3.4. При виконання електричних робіт:

3.4.1. Робітник повинен знати основні небезпечні фактори, які можуть на нього діяти:

- порізи, забиття рук при неправильному користуванні ручним інструментом та при його несправності;
- пошкодження та засмічення очей шматками матеріалів, що відлітають, тирсою;
- забиття частин тіла при неправильному перенесенні та складуванні матеріалів;
- порізи пальців та пошкодження очей при неправильному загостренні інструменту;
- ураження електричним струмом при користуванні електроінструментом.

3.4.2. Для перенесення і зберігання інструменту, цвяхів та інших дрібних деталей робітник повинен користуватися спеціальною сумкою.

3.4.3. Забороняється:

- виконувати електричні роботи в неосвітлених або затемнених місцях;
- заходити за огороження небезпечних зон,
- торкатися електроустаткування та електропроводів, особливо остерігатися оголених або обірваних проводів;
- допускати в робочу зону сторонніх осіб.

3.4.4. Інструменти мають бути справними та щільно насадженими на рукоятки. Забороняється використовувати ручний інструмент, який має вибоїни, відколи. У місцях затискання інструментів руками негострих ребер, сучків, тріщин.

3.4.5. Робітник повинен знати і виконувати правила технічної експлуатації інструменту, безпечні способи підключення та відключення інструменту від електроживлення, місцезнаходження рубильників, основні причини несправності інструментів і безпечні способи їх усунення.

3.5. При виконанні штукатурно-малювальних робіт:

3.5.1. Не дозволяється працювати з двох верхніх щаблів драбини.

Настили та стрем'янки необхідно своєчасно очищувати від будівельного сміття.

3.5.2. Забороняється користуватися для підмоцнення випадковими та несправними засобами.

3.5.3. Пневматичні фарбувальні апарати і шланги до початку роботи повинні бути перевірені і випробувані тиском, що перевищує робочий в 1.5 рази. Манометри на пневматичних апаратах повинні бути перевірені й опломбовані.

3.5.4. Усі внутрішні малярні роботи слід виконувати при відчинених вікнах.

3.5.5. Під час виконання робіт з приготування та нанесення фарбувальних сумішей необхідно дотримуватися інструкцій та рекомендацій підприємства – виробника.

3.5.6. Тара, у якій перебуває фарба, має бути щільно закритою, із зазначенням найменування, дати виготовлення та терміну зберігання фарби. Отвори в металевих ємностях мають закриватися пробками, кришками. Виймати і відкручувати пробки та кришки дозволяється інструментом, виготовленим з матеріалу, який не допускає іскроутворень.

3.5.7. При проведенні робіт в приміщеннях із застосуванням швидкозсихаючих лакових матеріалів, що містять шкідливі летючі розчинники, а також при роботі з вапном слід користуватися респіраторами, захисними рукавицями, окулярами.

3.5.8. У зоні застосування нітрофарб і інших складових, що утворюють небезпечні летючі пари, забороняється палити і проводити роботи з вогнем.

3.5.9. Не дозволяється застосовувати свинцеві білила для фарбування внутрішніх стін. Не дозволяється застосовувати бензол і етилований бензин як розчинники.

3.5.10. Демонтаж старої штукатурки з кам'яних та бетонних поверхонь необхідно виконувати в захисних окулярах та респіраторах.

3.5.11. Під час нанесення штукатурного розчину на поверхні стель та стін необхідно користуватися захисними окулярами.

3.5.12. Зовнішні штукатурні роботи виконуються з інвентарних риштувань. Працювати на випадкових пристосуваннях забороняється.

3.5.13. Під час виконання дрібних внутрішніх робіт застосовують переносні розсувні металеві драбини. На нижніх кінцях драбин мають бути гумові наконечники.

3.5.14. При очищенні поверхонь від окалини, іржі, старої фарби, шліфуванні зашпакльованої поверхні слід працювати в респіраторах.

3.5.15. Під час приготування розчинів необхідно користуватися індивідуальними засобами захисту.

3.6. При виконанні робіт на висоті:

3.6.1. Забороняється працювати з приставних сходів та сходів-драбин, перебуваючи на двох верхніх щаблях. Можна стояти на щаблі, що знаходиться на відстані не менше 1м від верхнього кінця драбини.

3.6.2. При робот з випускних лісів без огорожень необхідно користуватися запобіжним поясом з мотузкою, яку треба закріпити до надійних конструкцій.

3.6.3. Драбина не повинна прогинатися під вагою робітника.

Розсувні драбини мають бути міцно з'єднані між собою, з метою попередження їх довільного розсування під час роботи.

3.6.4. Інструменти та матеріали необхідно складати в підготовлених місцях, не допускаючи їх падіння вниз. Відходи слід збирати в ящик і зносити вниз.

3.6.5. Зони, над якими виконуються роботи, повинні бути огорожені.

3.6.6. Допуск до роботи на даху дозволяється тільки після огляду крокв, обрешітки, парапетів та визначення місць і способів закріплення страхувальних канатів.

3.6.7. При виконанні робіт на даху з ухилом більше 20° , а також при роботі на краю даху при будь-яких ухилах у разі відсутності огороження, робітники повинні бути забезпечені запобіжними поясами і прикріплені до надійних конструкцій.

3.6.8. Під час виконання робіт з ухилом понад 20° застосовуються надійно закріплені трапи шириною не менше 0.3 м, обладнані поперечними планками для упора ніг.

3.6.9. Забороняється виконання робіт на даху під час ожеледиці, густого туману, сильного вітру, зливи, грози, сильного снігопаду.

3.7. Робітнику з комплексного обслуговування й ремонту будинків забороняється:

- вмикати електроустаткування мокрими руками.

- користуватися обладнанням, приладами, без попереднього навчання роботі з ними.

- користуватися несправним інструментом.

3.8. Робітник з комплексного обслуговування й ремонту будинків повинен дотримуватися правил пожежної безпеки, правил електробезпеки, правил безпечної роботи з інструментом і пристроями.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

Після закінчення роботи робітник повинен:

4.1. Відключити електрообладнання та електроінструменти, що використовувалися під час роботи; від електромережі.

4.2. Очистити від бруду, промити, змастити і прибрати у відведене місце інструменти та обладнання.

4.3. Прибрати місце проведення робіт, сміття і відходи зібрати в спеціальну ємність та винести з приміщення у відведене місце.

4.4. Зняти та ретельно очистити одяг і взуття від забруднення.

4.5. Засоби індивідуального захисту протерти і очистити від пилу і бруду, потім здати в установлені місця зберігання.

4.6. Ретельно вимити обличчя та руки водою з милом.

4.7. Здати зміну в установленому порядку.

4.8. Повідомити заступника директора з АГР про виявлені під час роботи недоліки.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. Аварійна ситуація може виникнути у разі: пожежі, ураження електричним струмом.

5.2. Для гарантування безпеки в аварійних ситуаціях необхідно:

- припинити роботу;
- вжити заходів щодо відключення механізмів та обладнання від електромережі;
- обмежити доступ сторонніх осіб у небезпечну зону;
- повідомити про аварію директору коледжу або заступнику директора з АГР;
- якщо є потерпілі, надати їм першу (долікарську) допомогу, покликати медсестру, за необхідності викликати швидку медичну допомогу або вжити заходів для транспортування постраждалого в найближчий лікарняний заклад.

5.3. У разі виникнення пожежі:

- негайно повідомити про це пожежну службу з телефоном 101. При цьому необхідно назвати адресу об'єкта, вказати кількість поверхів будівлі, місце виникнення пожежі, своє прізвище;
- ужити (за можливістю) заходів для евакуації людей, гасіння пожежі та збереження матеріальних цінностей;
- повідомити про пожежу директора коледжу або заступника директора з АГР;
- у разі необхідності викликати інші рятувальні служби.

5.4. При виявленні напруги на корпусі апаратури, устаткування, трубопроводах необхідно припинити роботу і повідомити заступнику директора з АГР.

5.5. У разі виявлення газу в колодязі необхідно виконати:

- нагнітання свіжого повітря в колодязь за допомогою вентилятора;
- природне провітрювання - відрити на тривалий час, крім робочого колодязя, кришки сусідніх верхніх і нижніх оглядових колодязів на самопливній каналізаційній лінії або робочого колодязя на водопровідній мережі;

- заповнення водопровідного колодязя водою з подальшим її відкачуванням.

- після видалення газу повторно перевірити наявність його в колодязі. Забороняється видаляти газ випалюванням.

5.6. Правила користування вогнегасником

5.6.1. Вуглекислотні вогнегасники заповнені рідким діоксином вуглецю, яким можна гасити будь-які поверхні на невеликій площі.

5.6.2. Порошкові вогнегасники використовуються для гасіння раптових спалахів рідких, газоподібних та твердих речовин.

5.6.3. Порядок використання вогнегасника:

- Зірвати пломбу
- Висмикнути чеку
- Стати до осередку загоряння з навітряної сторони.
- Розтруб або шланг вогнегасника направити в осередок пожежі на відстань не менше 1.5 м

➤ Натиснути на важіль, приступити до гасіння

5.7. Правила безпеки при користуванні вогнегасником.

5.7.1. Не можна триматися за розтруб вуглекислотного вогнегасника незахищеними руками, оскільки суміш при виході охолоджується до -70°C . Приступаючи до гасіння, одягніть рукавиці.

5.7.2. Не варто гасити вуглекислотним вогнегасником одяг, що зайнявся на людині, оскільки вогнегасна речовина призводить до обмороження незахищених ділянок шкіри.

5.7.3. Не можна за допомогою вогнегасника гасити загоряння електрообладнання напругою вище 1000 В.

5.7.4. Не слід вдихати повітря під час користування вогнегасником, краще затримати дихання на кілька хвилин.

6. Перша долікарська допомога при нещасних випадках

6.1. Перша долікарська допомога при ураженні електричним струмом.

При ураженні електричним струмом негайно звільнити потерпілого від дії електричного струму, відключивши електроустановку від джерела живлення, а при неможливості відключення – відтягнути його від струмопровідних частин за одяг або застосувавши підручний ізоляційний матеріал.

При відсутності у потерпілого дихання і пульсу зробити йому штучне дихання і непрямий (зовнішній) масаж серця, звернувши увагу на зіниці. Розширені зіниці свідчать про різке погіршення кровообігу мозку. При такому стані приведення до тями починати негайно, після чого викликати швидку медичну допомогу.

6.2. Перша долікарська допомога при пораненні.

При пораненні накласти стерильний перев'язочний матеріал на рану і зав'язати її бинтом. Якщо стерильного перев'язочного матеріалу з якоїсь причини немає, то для перев'язки можна використати чисту носову хустинку, чисту полотняну ганчірку тощо. На поверхню ганчірки, що безпосередньо буде накладатися на рану, бажано накапати декілька крапель настоянки йоду, одержавши пляму розміром більше рани, після чого накласти ганчірку на рану.

6.3. Перша долікарська допомога при переломах, вивихах, ударах.

При переломах і вивихах кінцівок пошкоджену кінцівку закріпити шиною, фанерною пластиною, палицею, картоном або іншим подібним предметом. Пошкоджену руку можна також підвісити за допомогою підв'язки або хустки до шиї і прибинтувати до тулуба.

При переломі черепа (несвідомий стан після удару голови, кровотеча з вух або рота) прикласти до голови холодний предмет (грілку з льодом або снігом, чи холодною водою) або зробити холодну примочку.

При підозрі перелому хребта потерпілого покласти на спину на дошку, зняті двері, дерев'яний щит, ноші тощо та прив'язати таким чином, щоб при транспортуванні тіло залишалось нерухомим. Категорично забороняється саджати потерпілого або ставити на ноги. Якщо поранений знаходиться без свідомості, його необхідно покласти на живіт, підклавши під верхню частину грудної клітки і лоб валики.

При переломі ребер, ознакою якого є біль при диханні, чханні, рухах, туго забинтувати грудну клітку чи стягнути її рушником під час видиху.

6.4. Перша долікарська допомога при теплових опіках.

При опіках вогнем, парою, гарячими предметами ні в якому разі не можна відкривати пухирі та перев'язувати опіки бинтом.

При опіках першого ступеня (почервоніння) обпечене місце обробити ватою, змоченою етиловим спиртом.

При опіках другого ступеня (пухирі) обпечене місце обробити спиртом або 3 % спиртовим марганцевим розчином.

При опіках третього ступеня (змертвіння шкірної тканини) накрити рану стерильною пов'язкою та викликати лікаря.

6.5. Перша долікарська допомога при кровотечі.

Для того, щоб зупинити кровотечу, необхідно:

- підняти поранену кінцівку вгору;
- рану закрити стерильним перев'язочним матеріалом, складеним у клубочок, придавити її зверху, не торкаючись самої рани, потримати протягом 4-5 хвилин. Якщо кровотеча зупинилася, то не знімаючи накладеного матеріалу, поверх нього покласти ще одну подушечку зі стерильного перев'язочного матеріалу чи шматок вати і забинтувати поранене місце (з деяким натиском);

- у разі сильної кровотечі, яку не можна зупинити пов'язкою, застосувати стискання кровоносних судин, які живлять поранену область, за допомогою згинання кінцівок в суглобах, а також пальцями, джгутом або закруткою. При великій втраті крові необхідно терміново викликати лікаря.